

3. Програма з англійської мови для професійного спілкування. – К.:Ленвіт, 2005. –119 с.
4. Alpin R. The Ones Who Gat Away: the Views of Those Who Opt Out of Languages // Languages Learning Jornal. – 1991. – № 4. – p. 7 – 214.
5. Edukacja doroslych: teoria I praktyka w dobie przemian/ pod. red. Jana Sarana.- Lublin: Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie – Sklodowskiej, 2000. – 413 s.
6. Tadeusiewicz G. Educacja w Europie. – Warszawa-Lodz: PWN, 1997. – s. 163.
7. Wiatrowski Z. Kształcenie nauczycieli dla potrzeb szkolnictwa zawodowego // System kształcenia i doskonalenia nauczycieli (Materialy pokonferencyjne) / pod red. R. Ossowskiego. – Bydgoszcz: WSP, 1994. – s. 40-44.

Специалиста европейского технического университета должны характеризовать богатые общие знания. Речь идет о знаниях мира, природы, культуры, общества, а также знания о себе самом, условия собственного функционирования и развития. Специалист, который имеет глубокие общие знания, – это человек, который умеет выражать собственные мысли, правильно понимать других, и не только на родном языке. Необходимыми знаниями являются знания иностранных языков на уровне, который бы дал возможность пользоваться профессиональной литературой, технической документацией, а также ежедневно контактировать с людьми другой национальности. Таким образом, возможно утверждать, что речь идет исключительно о высоком общем образовании специалиста. Путь, который ведет к этому, – профессионально организованное обучение и самообучение, чему благоприятствует использование разных методов и средств.

The specialist of European Technical University must be characterized by rich general knowledge. It is saying about the knowledge of the world, nature, culture, society, and also knowledge about yourself, conditions of personal functioning and development. The specialist, who has deep general knowledge, – it's a person, who offers his own opinion, understand others correctly, and not only in native language. Knowledge of foreign languages are also necessary at the level, which will give a possibility to use professional literature, technical documentation, and also to contact people of other nationalities every day So, it can be affirmed, that it is saying about extremely high general education of specialist. The way, which leads to this, – is professionally organized education and self-education, to which the using of different means and methods are helped.

УДК 378.147

Щасна Л. Ф.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ. ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ВИЩОЇ ШКОЛИ

У статті проаналізовано проблему переходу від традиційної системи навчання до кредитно-модульної як перспективної і обов'язкової умови щодо участі України у Болонському процесі. Визначено основні переваги кредитно-модульної системи організації навчального процесу порівняно з традиційною; з'ясовано основні проблеми, пов'язані з її впровадженням.

Постановка проблеми. Сучасний науково-технічний і культурний прогрес, удосконалення технологій науки і виробництва зумовлюють пошук і впровадження нових концептуальних підходів до системи підготовки кадрів, змін традиційної структури професійної підготовки взагалі й педагогічної зокрема.

Проблема: успішне використання кредитно-модульної системи у навчальному процесі.

Аналіз основних досліджень і публікацій: у контексті основних положень Болонського процесу останнім часом з'явилося багато праць, в яких висвітлюються:

1) методологічні аспекти досліджуваної проблеми (Я. Болубаш, В. Журавський, Ю. Рудавський, В. Шинкарук);

2) проблема модульного навчання, рейтингу та системи залікових одиниць (А. Алексюк, М. Євтух, В. Огнев'юк, С. Падалко, І. Прокопенко, І. Смолюк, О. Спірін, А. Фурман,);

3) проблеми дидактики вищої освіти (В. Афанасьєв, В. Бондар, Т. Боголіб, Г. Дмитренко, К. Корсак, В. Луговий);

4) питання організації експерименту з кредитно-модульної системи навчання (В. Ситник, М. Скаткін, Р.Фішер, О.Цокур).

Деякі аспекти проблеми досліджувалися зарубіжними вченими (І. Боцен, Є. Денісов, Д. Кірстейн, Л. Лансен, К. Таух, Л. Туроу).

Мета: з'ясування недоліків кредитно-модульної системи та визначення шляхів їх усунення.

Виклад основного матеріалу. Основними напрямками підготовки студентів в умовах кредитно-модульної системи організації навчання є створення стандартів за напрямками освіти, в яких домінував би діяльнісний аспект засвоєння змісту з урахуванням загальноєвропейських та регіональних стандартів; створення гнучких мовленнєвих модульних програм; використання комунікативних форм і методів навчання, характерних для європейської зони освіти; поліпшення медіа освітньої підготовки викладачів, які мають проектувати освітнє та навчальне середовище з допомогою інформаційних, комп'ютерних і педагогічних технологій [1].

Одним з найважливіших завдань вищих навчальних закладів у межах Болонського процесу є підвищення якості вищої освіти, яке ґрунтується на об'єктивнішому оцінюванні навчальних досягнень студента, що певним чином унеможливить суб'єктивне відношення до нього викладача.

Впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу з системою залікових кредитів є одним з важливих чинників, що мобілізують молоду людину до творчої праці не тільки за навчальним навантаженням, але і за активною участю у наукових дослідженнях, конференціях, предметних олімпіадах тощо.

Головними формами навчального навантаження на студента є аудиторні заняття, виконання індивідуальних завдань, самостійна робота, контрольні заходи. Також у процесі навчання використовуються такі види навчальних занять, як: лекції, семінарські та практичні заняття, консультації, індивідуальні заняття.

Робочі програми з усіх дисциплін передбачають відповідний набір тем. За кожен тему студент отримує бали. Предмет може розбиватися від одного до чотирьох модулів залежно від обсягу матеріалу та кількості годин. За вивчення тем курсу студент має можливість одержати відповідну кількість балів, решта відводиться на оцінювання модулів.

Наприклад, для курсу вищої математики можна використовувати наступну шкалу оцінювання:

Таблиця 1.

Оцінювання залікових кредитів з дисципліни

«Вища математика» (всього 54 год – з них 32 год аудиторних занять)

Контрольний захід	Форма контролю	Кількість балів	Штрафні бали
Модуль 1. Елементи математичного аналізу			
<i>Робота на лекціях 1-2</i>	Задачі	1*2=2	
<i>Практичні заняття 1-2.</i>	Задачі до роботи	2*3=6	

<i>Індивідуальна робота №1</i>	Задачі	7	-0,2 (за кожний день запізнення)
<i>Модульна контрольна робота №1</i>	Задачі	8	
Додаткова робота	реферат, повідомлення, презентація та їх захист	3	
Модуль 2. Диференціальне числення функції однієї змінної			
<i>Робота на лекціях 3-5</i>	Задачі	1*3=3	
<i>Практичні заняття 3-5.</i>	Задачі до роботи	3*3=9	
<i>Індивідуальна робота №2</i>	Задачі	7	-0,2 (за кожний день запізнення)
<i>Модульна контрольна робота №2</i>	Задачі	8	
Додаткова робота	реферат, повідомлення, презентації та їх захист	3	
Модуль 3. Інтегральне числення функції однієї змінної			
<i>Робота на лекціях 6-8</i>	Задачі	1*3=3	
<i>Практичні заняття 6-8.</i>	Задачі до роботи	3*3=9	
<i>Індивідуальна робота №3</i>	Задачі	7	-0,2 (за кожний день запізнення)
<i>Модульна контрольна робота №3</i>	Задачі	8	
Додаткова робота	реферат, повідомлення, презентація та їх захист	3	
Підсумковий контроль	тестування	23	
Загальна кількість балів за семестр		100	

Для отримання заліку необхідно набрати 60 балів.

Так, за кожен із модулів студент отримує зароблену кількість балів, сума яких визначить його підсумковий рейтинг. На підставі цього рейтингу виставляється семестровий іспит чи залік. Якщо набраної кількості балів не вистачає для отримання позитивної оцінки, студентові надається додаткова можливість для отримання іспиту чи заліку в сесійний період. Отже, впроваджувана система контролю знань спонукає студента до постійної роботи протягом семестру.

У сучасних технологіях надання освіти особливого значення набуває самостійна робота студента. Вона тісно пов'язана з самоосвітою, самовихованням, самоконтролем, самоаналізом. Основним способом самостійної роботи є пошук і вивчення наукової та навчальної спеціальної літератури. Самостійне вивчення предметів забезпечується методично розробленими до кожної теми різноманітними тестами, задачами, запитаннями. Поточний та підсумковий контроль знань здійснюються як шляхом усного

опитування, написанням студентами реферативних робіт, так і виконанням тестових завдань, письмових контрольних робіт.

Вищими формами самостійної роботи, корисність яких безмірна, є участь студентів у науковій роботі, оскільки вона інтегрує в собі всі попередньо визначені форми, формує професіоналізм і фахове бачення проблеми, виробляє системний підхід до здійснення самостійної роботи. На індивідуальну та самостійну роботи теж виділяються бали, що безумовно заохочує студентів до додаткової праці.

Наукова робота залучає студентів до опрацювання й вивчення наукової літератури, розширює кругозір, поглиблює логіку і культуру мислення, формує цілеспрямованість, системне бачення та розуміння проблеми.

В умовах сьогодення важливим значенням щодо вивчення предметів, написання рефератів, курсових робіт є вміння використовувати Інтернет, хоча така інформація повинна піддаватися досить глибокому аналізу щодо її достовірності і наукової обґрунтованості. Суттєві переваги використання Інтернету – це оперативність, певна узагальненість інформації з того чи іншого питання, високий рівень доступності. Комп'ютерна техніка вирішує багато проблем щодо підвищення якості й ефективності різних форм дистанційного навчання. Адже таке навчання забезпечує можливість поглибити міжвузівську освітню діяльність, ефективно реалізувати кредитно-модульну систему освіти згідно з вимогами Болонської декларації [4, с. 30].

Запровадження кредитно-модульної системи у навчальних закладах оцінюється не тільки позитивними моментами, які характеризують Україну як активного учасника обраних шляхів модернізації вищої освіти, але має ряд недоліків і проблем. Логічно, що виникнення відповідних незрозуміlostей, недоопрацювань притаманне завжди чомусь новому. Адже принципи Болонської декларації повною мірою вирішено запровадити у 2010 році [3, с. 6].

Переваги кредитно-модульної системи передусім полягають у тому, що вона дозволяє послідовно і цілеспрямовано застосовувати індивідуальний підхід до студента, урізноманітнити навчальний процес, що теж є особливо цінним і необхідним у навчанні.

Але водночас виникає цілий ряд труднощів, пов'язаних з упровадженням нової системи, основною з яких є невідповідність процесу навчання за сучасними освітніми технологіями наявній базі навчальних посібників і усталеній практиці викладання, що не відповідає принципам реформування освітнього процесу згідно з вимогами Болонської конвенції.

Традиційні посібники є переважно монологічними за своїм характером і структурою, отже, не стимулюють студентів до творчої активності і самостійного пошуку. Нова модель освіти і можливості технічного забезпечення навчального процесу вимагають принципово інших навчальних посібників і методичних розробок. Сучасним і продуктивним є шлях створення мультимедійних навчальних комплексів [2].

Висновки. Для того, щоб функціонування кредитно-модульної системи у вітчизняній освіті у майбутньому не оцінювали як невдалий експеримент, необхідно не тільки врахувати певні специфічні моменти, але й спробувати їх вирішити. Отже:

- необхідне повноцінне забезпечення студента навчально-методичною літературою, яке дасть можливість отримати найновішу і повну інформацію, а також самостійно опрацювати матеріал. Предметна література повинна максимально відповідати принципам наочності, доступності і зрозумілості з позицій сприйняття. Створити спеціальні сайти для кожної спеціальності з відповідних фахових дисциплін, з яких студент матиме можливість довідатися про все те, що йому необхідно зробити для якісного проходження модульного контролю;

- важливим є доступ та вміння користуватися Інтернетом, де можна знайти необхідну інформацію;

- запровадження комп'ютерного тестування, яке має переваги щодо збереження результатів значної методичної роботи викладача, встановлення запобіжних заходів від

небажаного витоку інформації, оперативної зміни варіантів завдань, перевірки їх за допомогою комп'ютера. Адже доводиться перевіряти на кожній парі тестові завдання, поточні контрольні роботи, потім рахувати суму балів, набрану протягом семестру. Якщо у підсумку є менше, ніж 60 балів, то винним залишається не студент, а викладач. Отже, спеціально розроблені комп'ютерні програми – це практично єдиний вихід щодо покращення якісних знань студентів і полегшення методичної роботи викладачів. Це значно зменшить час, який викладацький персонал витрачає на перевірку тестових завдань;

- важливо проводити каральні заходи для студентів за їх академічну неуспішність та пропуски, тобто відраховувати або залишати на повторний курс навчання. Це підвищить навчальну дисципліну, стане мотивацією до отримання вищих якісних знань і покращення навчання.

Отже, як виявилось, Болонський процес ще буде розроблятися протягом тривалого часу, і нам залишається тільки чекати того моменту, коли все дійсно зміниться на краще.

Література:

1. Автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / І. В. Мороз; Житомир. держ. ун-т ім. І.Франка. – Житомир, 2004. – 19 с. – укр.
2. Власко М. П., Устименко О. В. Про переваги модульно-рейтингової технології навчання. Професійна освіта. – 2000. – С. 98-106.
3. Заходи щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004-2005 роки / Додаток до Наказу МОН України № 49 від 23.01.2004 р.
4. Морозова Т. Освітні стандарти в контексті болонських реформ і можливостей інформатизації // Вища школа. – № 5. – 2005. – С. 26-35.
5. Програма дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004-2005 роки / Додаток до Наказу МОН України № 49 від 23.01.2004 р.

В статтє проанализировано проблему перехода от традиционной системы обучения к кредитно-модульной, как обязательное условие участия Украины в Болонском процессе. Определены основные преимущества кредитно-модульной системы организации учебного процесса сравнительно с традиционной. Так же определены основные проблемы, связаны с внедрением кредитно-модульной системы в учебный процесс.

The issue of Traditional Educational System transformation into the Credit-Module System is examined as a perspective and obligatory participating condition regarding Ukraine's membership in Bologna Process. Main advantages of into the Credit-Module System over the traditional system and main problems of its implementation are determined.

УДК 37.013.77

Ярошук Л. Г.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

У статті розглянуто деякі теоретичні аспекти нової інтегративної науки – акмеології, що досліджує досягнення людиною вершин професіоналізму у діяльності. Розкривається сутність понять «акмеологія», «педагогічна акмеологія», «акмеологічні технології».

Постановка проблеми. Соціально-економічні зміни Української держави, її духовне відродження потребують активізації процесу розвитку особистості. Пріоритетне місце у цьому займає система освіти, яка, як зазначається у Національній доктрині розвитку освіти, є основою розвитку особистості, суспільства, нації та держави,